

UUSI
SARJA
ALKAA!

EDDIE FEBER -DEKKARI

KARIN
FOSSUM

PAHA ÄITI

JOHNNY
Kniga

PAHA ÄITI

EDDIE FEBER - DEKKARI

KARIN
FOSSUM

PAHA ÄITI

Suomentanut Tarja Teva

JOHNNY KNIGA • HELSINKI

© CAPPELEN DAMM AS, Oslo 2021

Norjankielinen alkuteos: Drepende drage, angrende hund

Suomenkielisen laitoksen © Tarja Teva ja Johnny Kniga 2022

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

ISBN: 978-951-0-48403-6

Painettu EU:ssa

There are truths that lie beneath
the surface of the words.
Truths that rise up without warning,
like the humps of a sea monster,
and the disappear.

Nicholas Edward Cave

Nukutko sinä, Ellinor?

En. Kengät kopisevat niin kovaa kun hän kävelee, en jaksa sitä enää.

En minäkään. Mitä meidän pitäisi tehdä?

Pitäisi iskeä rautatangolla päähän ja kärrätä sitten vaunuilla teurastamoon ja tunkea siihen isoon myllyyn, josta hän tulee ohuina suikaleina ulos. Sen jälkeen tehdään jauhelihasta jättiläislihapulla, joka kieritetään metsään eläinten ruuaksi. Ensin syömään tulee kettu ja sitten kauris ja mäyrä, ehkä muutama nälkäinen kulkukoirakin ja kun kaikki ovat saaneet mahansa täyteen, tulevat varikset nokkimaan loput.

Tehdäänkö se saman tien?

Ei vaan odotetaan yötä, Aksel, odotetaan että kaikki ovat nukumassa.

Odotetaan yötä, Ellinor, kun on pimeää ja hiljaista eikä kukaan näe meitä.

Se ei edes käväissyt hänen mielessään.

Se että hänen ensimmäinen kaino yrityksensä protestoida, varovainen kommentti kesken päivällisen lausuttuna särähtävällä äänellä, johon sekoittui kauhunsekaista riemua ja nuoruuden päättäväisyyttä, repesi riekaleiksi kaiken hänen siihen asti tuntemansa turvallisuuden tunteen. Kaiken mihin hän uskoi ja mitä piti itsestään selvänä, repesi riekaleiksi vanhempien myötämielisyyden ja halun suojella. Tämä tapaus vaikuttaisi häneen tulevina vuosina ja aiheuttaisi vimmaista häpeää, jota hän kantoi vielä neljänkymmenen rajapyykin ylitettyään. Tapaus oli vaikuttanut hänen ääneensä, jonka hän oli siitä päivästä lähtien pakottanut anteeksipyytävään rekisteriin. Se oli vaikuttanut hänen katseeseensa, joka oli muuttunut vältteleväksi, ja hänen ruumiiseensa, joka oli alkanut liikkua hiiviskellen kuin varas.

Hän oli huumaantunut uudesta tuntemuksesta, ettei hän ollut enää lapsi vaan murrosikäinen, joka oli paljastanut vanhempien maailman, heidän valheensa, heidän tarpeensa liioitella ja käyttää väärin valtaansa, ja joka viimeinkin, kolmen toista vuoden iässä aikoi paljastaa heidät.

Ensimmäinen joulupäivä. Kirkas taivas ja kuiva pakkänen. Kalkkunaa kermakastikkeessa, ruusukaalia ja hillottuja Victoria-luumuja omasta puutarhasta.

Äiti alkoi puhua sodan jälkeisistä vuosista, kaikesta siitä mitä ilman he joutuivat elämään korostaakseen kuinka poika ja tämän sisar elivät yltäkylläisyyden keskellä. Heidän pitäisi tuntea jokaisesta suupalasta, kuinka he olivat onnekkaita, liki erityisasemassa suhteessa toisiinsa lapsiin muualla maailmassa. Kalkkunan valkoinen, vähärasvainen liha ja sen kullanhohtoinen rapea nahka turposivat hänen suussaan. Hän tiesi että juuri sitä äiti halusi, sitä että hän nöyrytyisi. Että häneltä vietäisiin oma arvo ja oma ääni, niin että äiti ja isä säilyisivät itsestään selvinä auktoriteetteina. Äiti odotti kauhuissaan tulevaisuutta, jolloin poika kasvaisi häntä päätä pidemmäksi, muuttuisi pahaksi suustaan ja katsoisi häntä alaspäin ja paljastaisi hänen heikot kohtansa.

Aksel oli ottanut palan kalkkunaa haarukkaansa, kun äiti alkoi selittää puutteen vaivaamista vuosistaan.

Aksel pudotti haarukkansa.

Ja mitäköhän teiltä sitten puuttui? hän kysyi nokkavasti. Te molemmat asuite maatilalla ja teillä oli lehmiä ja kanoja ja kananmunia ja maitoa ja lihaa ja ties mitä. Eikä siellä kukaan lymyillyt puskissa teitä ampumassa.

Ja sitten, korvia huumaava hiljaisuus. Hän ymmärsi samassa tilanteen karmeuden, tajusi mitä oli mennyt tekemään, ja hiljaisuus pelästytti hänet miltei kuoliaaksi. Hän ei nähnyt muuta mahdollisuutta kuin jatkaa nenäkästä sanatulvaansa, ja koska ääni kävi hänen iässään kimeäksi, hänen täytyi yrittää peittää heikkouden merkki lisäämällä kierroksia.

Pihviä ja leikkeitä, hän messusi, omenia puutarhasta ja vadelmia pensaista. Kaupungissa ihmisillä ei ollut mitään.

Pahaenteinen hiljaisuus syveni.

Hän iski pöytään viimeisen korttinsa.

Ei kai teiltä puuttunut kuin kahvipensaat.

Silloin isä muuttui hänen silmissään. Isä, joka oli kymmenen vuotta äitiä vanhempi ja joka ei koskaan sanonut sanaakaan ja oli niin hiljainen että he tuskin tiesivät, miltä hänen äänensä kuulosti muuten kuin epäselvänä mumina niinä kertoina kun hänen oli pakko ilmaista jotakin. Kun isä langetti tuomionsa pojalleen, hänen äänensä värisi raivosta voimalla, jota he eivät olleet koskaan kokeneet.

Vai niin sinä puhut sodasta! Sinä et tiedä paskaakaan sodasta. Et tiedä paskaakaan siitä mitä meillä oli tai kuka lymysi puskissa ampumassa, sinä senkin piloille hemmoteltu räkänokka!

Ikkunaruudut helisivät. Vai tuliko ääni isän tekohampaista? Vesi loiskui kannussa vihamielisen sanatulvan voimasta. Sanojen, jotka tiukkuivat alentuvaa halveksuntaa. Muutaman henkeä pidätetyn sekunnin jälkeen isä hyökkäsi uudestaan.

Sinä taidat haluta sotaan, vai? Sinussa ei ole enempää miestä kuin tuossa joulutontussa.

Hän viittasi pöydällä olevaan koristeeseen, jonka Ellinor oli askarrellut vessapaperirullasta, pumpulista ja punaisesta krepipaperista. Sitten sanojen vyöry jatkui. Seurasi puhe sodan kauhuista niin taitavasti muotoiltuna, että olisi voinut kuvitella isän kirjoittaneen puheen aikoja sitten ja odottaneen vain tilaisuutta, jolloin saisi lausua sen.

Yhtäkkiä puhetulva katkesi. Ilkeä eläin vetäytyi takaisin isän ruumiiseen, sysimusta katse katosi ja hän alkoi pureskella ruokaa tekohampaat kalisten. Ilme oli palannut ennalleen, jäljellä olivat tunteettomat kivikasvot.

Aksel ymmärsi siinä samassa kun sanat raikasivat, että hän ja Ellinor olivat koko ikänsä olleet olemassa pelkästään armosta, syöneet armosta ja että tämä raivoava mies oli se, joka

heidän isänsä oikeasti oli. Isä oli odottanut tilaisuutta, joka oli lymynnyt rämeen pohjassa, ja nyt se oli pulpahtanut pintaan. Eikä kukaan ollut se, jona esiintyi vaan jokainen ihminen kantoi sisällään ilkeää eläintä, ja jollei pitänyt varaansa, hirviö voisi tunkeutua esiin kenen tahansa sisimmästä.

Joulukuun valkeat kinokset hohtivat. Ellinor istui hiljaa kädet sylissään, kalpeana kuin lumi ulkona. Hän oli vain kahdeksan lakatessaan syömästä.

Ei voinut sanoa, että Aksel Adelson olisi ollut karski mies, mutta ei hän myöskään ollut heiveröinen. Metri kahdeksankymmeneitsemän, harmaata ohimoilla, muutoin vaaleat hiukset, eikä lainkaan hullumpi katsella, mutta hänellä itsellään ei ollut mitään käsitystä siitä, kuka hän oli tai millaiselta näytti.

Hänellä oli mieheksi leveät lanteet, ja kauniit, kaarevat suoliluun kärjet kätkeytyivät vaatteiden alle. Polvet olivat pyöreät kuin mukulat, jalkapohjat kapeat kantapäädästä ja levenivät viuhkaksi kuin ankanjalat.

Kaiken tämän hän oli perinyt isältään Annarilta.

Volvon moottori hurisi, kun hän ajoi taajaman halki. Hän ajoi kovin varovasti, koska tiellä leikki aina kakaroita, joilla ei ollut vähääkään järkeä päässä.

Valkoisessa talossa tien oikealla puolella oli joskus asunut Ruijasta kotoisin oleva perhe. Eräänä kauniina kesäpäivänä perheen isä oli seonnut ja jahdannut vaimoa ja poikaansa lihaveitsellä ympäri taloa, huoneesta toiseen, portaita ylös ja alas niin että huonekalut lensivät nurin ja posliinit särkyivät. Mies raivosi kuin vimmattu, ja naapuritalon asukkaat kuuluivat metelin avoimesta ikkunasta ja soittivat poliisin. Sanottiin, että mies oli iskenyt veitsen vaimonsa reiteen kun tämä seisoi tiskipöydän ääressä ja että veitsenterä painui niin syvälle reisiluuhun,

ettei siitä saanut liikahtamaan ja sekopäisen miehen täytyi hakea laatikosta uusi veitsi, jonka yritti iskeä vaimon vatsaan, vatsan pehmeään kudokseen, mutta vaimo ennätti juuri ja juuri kääntyä sen verran, ettei veitsi osunut sisäelimiin.

Kuinka kova tuskan täytyy olla, Aksel ajatteli, kun sitä ei voi taltuttaa muuten kuin siirtämällä se toiseen ihmiseen. Tehdä siitä näkyvä kaikelle maailmalle, katsokaa, tässä on minun tuskani! Tässä ihmisessä joka huutaa piinattuna.

Ruijalainen oli rusikoinut itsensä ulos vankilastaan päätyäkseen toiseen, kahdeksan neliömetrin kokoiseen vankilaan.

Ehkä mies löysi kuitenkin jonkinlaisen vapauden. Kukaan ei odota mitään veitsen kanssa riehuvalta hullulta, joka makaa lavitsalla kädet niskan alla.

Poika ei ollut uskaltanut puuttua isän riehumiseen. Hän oli ollut kolmentoista, saman ikäinen kuin Aksel silloin kun oli kyseenalaistanut vanhempien elämän, eikä ilmeisesti erityisen luja voimiltaan. Hän jätti verta vuotavan äitinsä, pakeni metsään ja joutui elämään lopun elämänsä häveten sitä, ettei ollut mennyt väliin.

Hirviö oli päässyt pintaan.

Kaikkea tätä Aksel ajatteli ajaessaan. Hän ajatteli omaa häpeäänsä, joka oli kytenyt pitkään ja muuttunut vuosikymmenten mittaan joksikin muuksi, joksikin väkeväksi ja humalluttavaksi seokseksi, jota hän siemaili hiljaa pimennossa. Polttava, punakka häpeä nousi poskille, kun hän ajatteli tapausta päivällispöydässä.

Se tarrautui häneen kauttaaltaan.

Isä, jota hän sisaren kanssa kutsui Annar-ankeaksi, oli kuollut ja kuopattu. Pahanlaatuiset solut olivat lyöttäytyneet yhteen ja kulkeneet eturauhasesta aina aivoihin asti, jossa ne lisääntyivät vimmatusti ja pakkautuivat kasvaimeksi, joka pani

isän lallattelemaan käsittämättömiä kuin juoppo ja lopulta itkeä vollottamaan juuri ennen kuolemaa.

Siitä lähtien Aksel oli niellyt sanansa viime hetkellä kun istui äidin luona hapan kommentti kielen päällä. Äiti olisi kuitenkin muistuttanut kalkkunapäivällisestä tai lausunut tutun repliikkinsä:

Jos isä nyt kuulisi sinun sanasi.

Näitä hän ajatteli ajaessaan. Näitä sekä käsitystä joka hänellä oli itsestään, ja päätyi lopulta siihen tulokseen, että jos hänen ruumiinsa avattaisiin kuoleman jälkeen, sisältä löytyisi pelkkää pumpulia. Ehkä isäkin oli unelmoinut salaa siitä, että voisi iskeä puukon johonkuhun, koska silmänräpäyksen ajan Aksel oli nähnyt ruokapöydässä väläyksen vaarallisesta miehestä.

Isässä oli kaiken lisäksi jotain akkamaista. Laiha ruumis, pitkät raajat ja veltot liikkeet. Ilmeettömistä kasvoista paistoi pelkkä synkkä vakavuus.

Kuvitteletko sinä poika, että elämä on pelkkää leikkiä?

Äiti oli roteva, kovaääninen ja aina varma kaikesta. Kasvot puhtaaksi pestyt ja värittömät, vartalosta puuttui pehmeys ja silmistä kirkkaus, ja hiukset oli permanentattu kankeille kiharoille.

Aksel oli tuskin kuullut isän nauravan, äidin nauru sen sijaan raikasi kovana, mutta sitä seurasi aina hämillinen hymy, kun äiti tajusi irrottaneensa hetkeksi otteensa.

Hän ohitti Arvidin tulipalossa vaurioituneen talon, Gøranin ja Lisbethin keltaisen talon ja näki sitten talon, jossa äiti asui ja jossa hän ja Ellinor olivat varttuneet. Pahaenteisen punaiset seinät pilkistivät puiden lomasta, ja hän kaarsi pientareelle katsellakseen taloa hetken etäisyyden päästä.

Talo näytti säädyliseltä suurten puiden siimeksessä. Kaunis talo oli pidetty hyvässä kunnossa ja sitä ympäröivät rehevän

puutarhan omena- ja luumupuut, ruusupensaat ja perennat, ja suuri terassi oli katettu kivilaatoin.

Tai sellainen se oli kesällä.

Nyt hän näki, kuinka lumihiutaleet alkoivat putoilla tuulilasiin. Ei sittenkään, hän ajatteli, eivät ne putoa vaan pikemminkin hypähtelevät ja tanssahtelevat. Jotkut niistä singahtelivat sivusuunnassa, toiset laskeutuivat kuuliaisesti maahan ja muutamat puolestaan halusivat takaisin taivaalle, aivan kuin hänen ajatuksensa ja tunteensa, jotka aina vain hyppivät ja pomppivat eivätkä koskaan asettuneet varmuuden tilaan tai tunteeksi, aikaa kestäväksi.

Aksel oli häilyvä mies.

Ilma väreili, ja lumihiutaleet olivat tahdottomia kuten hän itsekin, ympärillä puhaltavien tuulten armoilla.

Raaka totuus minusta ei pääse koskaan pintaan, hän ajatteli, mutta se alkaa painaa yhä enemmän.

Oli lokakuun alku, ja aikaista lumelle. Hän istui hetken kädet ohjauspyörän päällä ja katseli punaista taloa etäältä samalla kun ajatukset säntäilivät sinne tänne kuin lumihiutaleet, kohti maata, sivuille ja takaisin ylös kohti taivasta. Hänestä oli mukavaa istua autossa. Suljettuna kotiloon, luoksepääsemättömänä ja turvassa. Autossa oli helppo vaihtaa suuntaa, valita toinen reitti, toinen kohde tai yksinkertaisesti palata kotiin, jos vain olisi kyennyt.

Hän uskoi että äiti seiso ikkunassa katsomassa, josko hän joutuisi, sillä hän oli hieman myöhässä. Hän viivytteli tarkoituksella ja nautti muutaman minuutin siitä vallan tunteesta, että pani äidin odottamaan. Äiti sai pelätä hetken, ettei poika pitänyt lupaustaan eikä ehkä tulisi sittenkään tänään eikä enää koskaan, sillä ei hänen luonaan käynyt kukaan muukaan. Aksel näki äidin kasvot selvästi mielessään, ryppyiset ja kalpeat

kasvot, joiden ilmeellä ei ollut edes nimeä, ei selvää nimeä kuten pelko tai ilo, toivo tai odotus, ei, kasvoista paistoi pelkkä tyhjiys.

Ehkä äiti ajatteli, että alkaa tulla vanhaksi ja sairaaksi. Että voi kuolla hetkenä minä hyvänsä. Hän ei halua kuulla totuuksia, ei syytöksiä siitä missä on epäonnistunut, sillä hän ei käsittä epäonnistuneensa missään. Jokin kuitenkin kuiskii hänelle kun hän on yksin, jokin olento yrittää kertoa jotain kuin haluaisi pakottaa hänet tunnustamaan syntinsä. Mutta mitä hyötyä tunnustuksista on, eiväthän ne johda muuhun kuin epätoivoon.

Niin äiti kenties ajatteli seistessään ikkunan ääressä odottamassa.

Aksel ajoi viimeiset metrit perille, kaarsi kiviportaiden eteen ja sammutti moottorin.

Silloin väkevä virta imi hänet pyörteisiinsä. Oli kuin istuisi Saltstraumenin partaalla kalastamassa pikkuseitiä, kun salmen poikki yrittävät veneet jäivät pyörimään veden varassa vinhaa vauhtia kuin kaarnaveneet, tuntui kuin olisi laskenut siimaa ja nähnyt kuinka koho katosi kun vuoroveden vimmaiset pyörteet imivät sen yhä syvemmälle niin hanakasti kuin koukkuun olisi tarttunut oikein kunnan vonkale.

Äiti imaisi hänen pyörteisiinsä.

Ajatuksissaan, edelleen auton suojissa istuessaan, hän painoi ovikelloa, kuuli kuinka se soi sisällä ja näki mielessään kuinka äiti laahusti ovelle lyhyin askelin.

Ai, äiti sanoisi, sinäkö siellä?

Vaikka he olivat sopineet että hän tulisi. Hänen oli tarkoitus pilkkoa polttopuita äidille, ja kellonlyömä oli sovittu. Silti äiti seisoi oviaukossa ja näyttäisi yllättyneeltä kuin kertoakseen, että oli kiireinen nainen, jolla oli tärkeitä asioita meneillään ja joka oli sen vuoksi kerta kaikkiaan unohtanut että poika oli tulossa.

Aksel kävelee sorapihan poikki pitkin askelin ja soittaa ovikelloa. Ovi avautuu.

Ai, äiti huudahtaa, sinäkö siellä?

Aksel seuraa äitiä sisälle. Talossa haisee tupakka.

Onkin jo aika saada kunnan polttopuita, äiti sanoo.

Syytös, siltä Akselistä tuntuu, koska hän ei ollut tullut aiemmin. Äiti jatkaa puhettaan ja säilyttää etulyöntiasemansa.

Puulämmityksessä on sentään oma tunnelmansa. Tulee aivan omanlaisensa lämpö, kun koivuklapit tuoksuvat ja ritisevät uunissa niin että kipunat sinkoilevat. Harmi ettet sinä voi lämmittää puulla asunnossasi, siinä säästäisi pitkän pennin. Kai sinä pyyhit pölyt lämpöpattereista? Jos niihin kerääntyy liikaa pölyä, ne voivat syttyä palamaan. Mehän voisimme juoda ensiksi kupilliset kahvia, minulla on kahvi valmiina. Oletko kuulut mitään Ellinorista? Minä en ole kuullut sanaakaan, eikä hän ole käynyt pitkiin aikoihin.

Äiti puhui katsomatta Akseliin. Ääni oli voimakas ja eeleetömän intensiivinen ja siitä puuttui kaikki sävykyky.

Aksel istui nojatuoliin, ja äiti kilisteli posliineja keittiössä. Hän olisi voinut kertoa äidille paljonkin Ellinorista, olisi voinut kertoa vaikkapa yksinkertaisen totuuden.

Ellinor ei pidä sinusta.

Ellinor ei ole koskaan pitänyt sinusta.

Ellinor ei pidä sinusta ikinä jatkossakaan.

Hänen katseensa etsiytyi seinälle ripustettuihin valokuviin, vanhoihin sinihohtoiisiin valokuviin, joissa kaikki näyttivät sairaalloisen aneemisilta. Hän itse liian suuressa sinisessä puvussa ja sisko vaaleanpunaisessa mekossa. Joitain kuvia hiihtoretkiltä ja sitten äiti morsiamena, päässään huntu ja myrttiseppelä, ja isä vakavana yllään musta puku. Hän katseli ilmapuntaria, jonka isä oli saanut kollegoilta lahjaksi täyttäessään viisikymmentä. Se oli päivällislautasen kokoinen ja sen kehys oli kaunista

pähkinäpuuta. Joka ilta uutisten jälkeen isä oli mennyt katsomaan tuota hienoa laitetta ja koputtanut kolmesti sen lasia, jotta näkisi osoittiko viisari alaviistoon matalapaineen merkiksi vaiko ylös kertoakseen tulevasta korkeapaineesta. Koko toimituksessa oli ollut jotain harrasta, ehkä se antoi isälle tunteen hallinnasta. Hän oli selvittänyt seuraavan päivän ilmanalan, hän tiesi miten ilmamassat liikkuisivat, lämpimät ja kylmät rintamat ympäri Eurooppaa, oli sentään hyvä olla varhain viisas.

Äiti toi kahvitermoksen olohuoneeseen. Asetteli kupit pöytään ja käänsi ne oikein päin. Hän kaatoi kahvia vanhas-
ta termoskannusta, joka oli kerran pudonnut niin että kahva oli irronnut. Isä oli korjannut kannun pikaliimalla, ja niin oli säästetty monta sataa kruunua, kuten äiti sanoi voitonriemua äänessään. Aina on hyvä säästää kruunu ja toinenkin. Säästäminen oli hänen merkittävin taitonsa ja suurin riemunsa.

Tuhlaaminen on paholaisen työtä. Koskaan ei tiedä mitä tulevaisuus tuo tullessaan, pahan päivän varalle pitää olla säästöjä. Ja sitten jälleen kivenkova katse Akseliin muistutuksena sota-ajan puutteesta.

Aksel oli toivonut monta kertaa lapsena ja siitä eteenpäin vuosien varrella, että löytäisi äidin katseesta edes pienen rakkauden pilkahduksen. Hän voisi tuntea olevansa rakastettu, kun katseesta erottuisi lempeää hohdetta, syli olisi pehmeä ja äänestä kuultais lämpö. Tuntisi että hänestä pidettäisiin kiinni ja hänet kohotettaisiin kohti valoa, että olisi turvassa vaaroilta. Että voisi ympäröidä itsensä tällä rakkaudella ja tuntea itsensä rikkaaksi, kerätä varastoja tulevia koettelemuksia varten, juuri niitä koettelemuksia, joista äiti aina puhui.

Kautta lapsuuden ja nuoruuden ja niitä seuranneiden vuosien ajan hän oli yrittänyt etsiä merkkejä turvasta ja hyväksynnästä, siitä että hän oli arvokas. Mutta äidin katse säilyi arvo-
televana, liikkeet kovina ja kömpelöinä ja ääni kovana. Sillä

jos äiti olisi rentoutunut, antanut kireyden kadota ja avautunut kaikkine puutteineen ja virheineen, hän olisi altistanut itsensä hyökkäykselle.

Niin siis, äiti sanoi ja katsoi Akselia vailla rakkauden hohdetta ja ilman äänestä kuultavaa lämpöä.

Oletko kuullut mitä on tapahtunut? Tai no tuskin olet, koska ei siitä ole kirjoitettu lehdessä vaan se on vaiettu kaikessa hiljaisuudessa. Minä kuulin siitä kaupassa, lihatiskin myyjältä. Se Østergårdin nuorimmainen, se jonka kanssa sinä olit aina nuorempana, tähän lähditte Interrailille Eurooppaan ja vaikka mitä. Kreikkaan ja ties minne, enhän minä edes tiedä missä kaikkialla te kävitte.

Leffe? Aksel sanoi kysyvästi.

Leffe? äiti toisti kummissaan. Sillä nimelläkö häntä kutsuttiin? Niin, no eihän Leif ole paljon sen parempi, jos totta puhutaan, aika löysä nimi minusta, vähän persoonaton. Mutta siis, Leif Østergård. Muistatko hänen vanhempansa? Sinähän ravasit heillä alvariinsa, muistatko Andersin ja Eldbjørgin?

Aksel nyökkäsi. Hän muisti kuinka Anders, Leffen isä, lausui aina nimensä niin että d-kirjain kuului selvästi, samalla lailla kuin se lausutaan Ruotsissa. Hän muisti vaalean ja lempeän Eldbjørgin, jonka kasvot hän näki avoimesta keittiön-ikkunasta ja jonka äänessä oli lämpöä.

Olkaahan kiltisti, pojat, tai minä tulen ja nappaan teidät!

Kaikki se vapaus Østergårdissa, jossa hän ja Leffe saivat ampuu tyhjiä maitotölkkejä ilmakiväärillä, vaikka olivat vasta pikkupoikia, se oli hänelle paratiisi. Anders ja Eldbjørg eivät välittäneet siitä, mitä kenties olisi voinut tapahtua. Jos nyt osuu silmään, niin sitten osuu silmään, ei täällä tarvitse kantaa huolia etukäteen, elämä on leikkiä.

No mitä Leffestä? hän kysyi hermostuneesti.

Äiti katsoi häntä voitonriemua ilmeessään. Juuri koskaan ei käynyt niin, että äiti pystyi kertomaan jotain mitä Aksel ei jo tiennyt, sillä olihan tämä töissä paikallislehdessä.

Tiesitkö että Anders ja Eldbjørg Østergård ovat syntyneet samana päivänä?

En.

Niin he vain ovat. Kumma juttu.

Äiti ei pitänyt kiirettä. Hän maisteli sensaatiouutistaan kuin karamellia, joi kulauksen kahvia, laski kupin aluslautaselle, työnsi sitä pari senttimetriä oikealle aivan kuin sanoakseen, että täällä on kaikki järjestyksessä.

Heillä on siis, hän toisti, syntymäpäivä samana päivänä. He juhlivat yhtä aikaa, sillä säästäähän siinä aina muutaman kruunun. Molemmat täyttivät kahdeksankymmentä syyskuun kahdentenkymmenentenä, ja silloin he löivät kunnolla rumpua ja kutsuivat paikalle melkein kaikki vauvasta vaariin. Ei sillä että minua olisi kutsuttu, mutta enhän minä sitä odottanutkaan, koska näen heitä vain silloin tällöin kaupassa ja silloinkin me vain tervehdimme.

Hän joi jälleen kahvia. Laski kupin lautaselle ja työnsi sitä muutaman senttimetrin kesemmälle pöytää.

Østergårdin päärakennus taitaa olla oikein tilava, sikäli kuin olen kuullut, niin, sinähän sen tiedät kun olet käynyt siellä monta kertaa. Heillä on kokonaista kolme olohuonetta.

Niin, Aksel vastasi. Huoneet ovat peräjälkeen kuin juna-vaunut. Minä ja Leffe olimme aina arkiolohuoneessa, eikä se ole erityisen suuri. Jokaisessa tuolissa nukkui kissa, ja koira makasi uunin edessä. Skrotten, hän sanoi ja hymyili ajatukselleen.

Äiti puristi kädet syliinsä ja katsahti esiliinaansa.

He laittoivat kaikki kolme olohuonetta juhlia varten, hän sanoi. Juhlasalongissa, siellä viimeisessä niistä, on kuulemma flyygeli. Muistatko sinä sitä flyygeliä?

Aksel nyökkäsi. Anders pimputti sillä aina jonkin kappaleen, kun sille päälle sattui, hän sanoi, ja näki mielessään maatalousosuuskunnan vihreään haalariin pukeutuneen vantteran viljelijän pianojakkaralla, keinahtelemassa Am Stranden sävelten tahtiin.

Mutta siis, he aikoivat juhlia, äiti sanoi katsomatta Akseliin, jotta ei olisi menettänyt otettaan kuin näyttelijä näyttämöllä. Hän ei halunnut kommentteja yleisöltä.

Ruuat he tilasivat pitopalvelusta, ja nyt on kyse tilauksesta neljällekymmenelle hengelle, siinä oli vaikka mitä salaatteja ja kastikkeita ja jälkiruokia.

Aksel kuunteli hermostuneena. Hän katseli äidin syliin puristamiaan käsiä, noita kuivia ja koppuraisia, kovaa työtä tehneitä käsiä. Käsiä jotka olivat pesseet ja kuuranneet, käsiä jotka eivät koskaan onnistuneet siirtymään tehtävästä toiseen niin että olisivat vessanpöntön ruskean likakerroksen jynssäämisen jälkeen koskettaneet hellästi lapsen pehmeää ihoa.

He laittautuivat aivan viimeisen päälle, äiti sanoi, ja monet vieraista tulivat kansallispuvussa, maalaisia kun ovat, varmasti siinä soljet ja vyöt kilkkasivat. Piha oli täynnä autoja ja soihdut johdattivat ovelle. Ja kun kaikki olivat antaneet lahjansa ja seisivat siellä lasi kädessään, eikä kukaan odottanut enää lisää vieraita, pihaan ajoi valtava pakettiauto. Se oli pitopalvelu, joka toi ruuat. Ne kannettiin keittiöön valtavilla muovitarjottimilla, jotka Eldbjørg sitten asetteli pöytiin.

Äiti vilkaisi Akselia, ja hänen katseensa sanoi, että keskity nyt poika kunnolla.

Sitten pihaan ajoi vielä yksi auto.

Äiti siirsi jälleen kahvikuppiaan, keinahteli tuolillaan ja oikaisi esiliinaansa.

Autosta nousi pappi. Hänellä oli tumma puku. Ja sen voin sanoa, ettei hän tullut onnittelemaan.

ONNETON LAPSUUS VOI JOHTAA AIKUISUUDEN MURHENÄYTELMÄÄN.

Muuta perhettä alistava äiti Iris pitää itseään marttyyrina, isä on jo kuollut ja tytär masennuksesta ja päihdeongelmista kärsivä vessasiivoja. Perheen poika työskentelee paikallislehden toimittajana, mutta hänenkään asiat eivät ole aivan hyvin. Akselin ongelmat voivat itse asiassa olla pahempia kuin pikkusisko Ellinorin.

Tunnollinen Aksel auttaa aina perheen molempia naisia ja tukee heitä, mutta ajan mittaan ihmissuhteita raskauttavat haavat nousevat yhä enemmän pintaan muodostaen kasvavan väkivallan uhan.

Tragedian ainekset ovat Adelsonien perhehelvetissä läsnä. Eikä kukaan ole viaton.

Erinomaisessa uutuudessaan Karin Fossum rakentaa taidokkaasti painostavaa jännitystä arkisista elementeistä. Kun tapahtumat riistäytyvät käsistä, Fossum marssittaa näyttämölle suulaan rikostutkija Eddie Feberin.

